

Sygn. akt IV CSK 56/18

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z wniosku M.W.
przy uczestnictwie „E” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością
w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 czerwca 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 13 września 2017 r., sygn. akt II Ca [...] /17,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący M.W. powołał się na istotne zagadnienie prawne, dotyczące, po pierwsze, rozstrzygnięcia, czy uzyskanie na własność przez przedsiębiorstwo państwowe urządzeń przesyłowych na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r., nr 2, poz. 6) spowodowało uzyskanie przez to przedsiębiorstwo z mocy prawa – jako prawa związanego z własnością urządzeń – służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Po drugie, skarżący wyraził wątpliwość, czy w sprawie o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem można oddalić wniosek w całości na skutek uwzględnienia zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej „(...) bez określenia zakresu zasiedzenia na gruncie i pominięcia różnicy między strefą rzeczywistego użytkowania zasiadywanej służebności czynnej a szerszą strefą służebności biernej wynikającej z przepisów prawa.”. Wskazał również na wątpliwości w orzecznictwie sądowym powołując kilkanaście orzeczeń, w większości sądów rejonowych, odsyłając w tym zakresie do dalszych wywodów skargi.

Oceniając złożony wniosek, ze względu na zawarte w nim odesłanie do dalszej części skargi, a także ze względu na sposób uzasadnienia podstaw kasacyjnych, które powiązano z argumentami mającymi przemawiać za jej przyjęciem do rozpoznania, należało w pierwszej kolejności podkreślić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) oraz podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.) są konstrukcyjnie odrębnymi elementami skargi kasacyjnej. Łączenie ze sobą tych części składowych skargi zapoznaje funkcję, jaką realizować ma wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, a niezależnie od tego nie rzutuje ono na fakt, że Sąd Najwyższy – orzekając w przedmiocie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – bada jedynie stosowny wniosek i jego uzasadnienie; ocena podstaw kasacyjnych ma charakter następczy i dochodzi do skutku dopiero na etapie merytorycznego rozstrzygnięcia skargi. W świetle utrwalonego orzecznictwa, nie jest tym samym rzeczą Sądu Najwyższego poszukiwać przyczyn kasacyjnych w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych, jeżeli skarżący zaniechał ich przedstawienia we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 stycznia 2014 r., II UK 451/13, niepubl., i z dnia 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.).

Idąc tym torem, należało przyjąć, że bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała stwierdzić istnienia przytoczonych w nim przyczyn kasacyjnych.

W judykaturze Sądu Najwyższego wielokrotnie podnoszono, że powołanie się w skardze kasacyjnej na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga sformułowania problemu prawnego i uzasadnienia, że ma on znaczenie dla rozwoju prawa lub precedensowy charakter. Problem ten powinien odnosić się do konkretnych, powołanych we wniosku przepisów prawa, zostać ujęty w sposób abstrakcyjny, a zarazem wiązać się z rozpoznawaną sprawą. Konieczne jest przy tym wskazanie argumentów, które prowadzą do jego rozbieżnych ocen (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z dnia 10 kwietnia 2014 r.,

IV CSK 623/13, niepubl., z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.).

Problemy wskazane przez skarżącego nie czyniły zadość tym wymaganiom. Pierwszy z nich nawiązywał do zagadnienia prawnego rozstrzygniętego przez powiększony skład Sądu Najwyższego uchwałą z dnia 5 czerwca 2018 r., III CZP 50/17, niepubl., kwestia ta odrywała się jednak od okoliczności sprawy, zważywszy, że Sądy *meriti* nie stwierdziły, iż *in casu* doszło do nabycia służebności z mocy prawa na skutek wejścia w życie powołanej przez skarżącego ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, w związku z uzyskaniem przez przedsiębiorstwo własności urządzeń przesyłowych, lecz na skutek zasiedzenia. Ponadto, rozważana kwestia dotyczy sytuacji, w której nie doszło do rozejścia się uprawnień właścicielskich do nieruchomości i położonych na nich urządzeń przesyłowych, tymczasem w niniejszej sprawie rozejście takie miało miejsce. Drugi z problemów był już natomiast przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, w których przesądzono, że przy uwzględnieniu zarzutu zasiedzenia służebności gruntowej odpowiadającej treści służebności przesyłu, względnie służebności przesyłu, odmiennie niż przy stwierdzeniu zasiedzenia służebności w samodzielnym postępowaniu (art. 609 i n. k.p.c.), nie jest konieczne stanowcze i precyzyjne określenie sfery uprawnień uczestnika w stosunku do nieruchomości, na której posadowione są urządzenia przesyłowe (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., II CSK 822/15, niepubl., i z dnia 23 lutego 2017 r., V CSK 317/16, niepubl.).

Dodać należało w tym kontekście, że służebność przesyłu jest służebnością czynną, o zakresie, w jakim dochodzi do zasiedzenia służebności, decyduje zakres faktycznego władztwa wykonywanego nad nieruchomością z uwzględnieniem właściwości posadowionego na niej urządzenia, a ocena, że ustanowienie służebności przesyłu nie jest konieczne w rozumieniu art. 305² § 2 k.c. do korzystania z posadowionych na niej urządzeń, w związku z istnieniem po stronie przedsiębiorcy innego tytułu prawnego, nie jest uwarunkowana stwierdzeniem, że tytuł, którym dysponuje przedsiębiorca, ściśle pokrywa się z granicami służebności przesyłu, do której ustanowienia zmierza wnioskodawca (por. – oprócz powołanych orzeczeń – postanowienie Sądu Najwyższego z dnia

18 maja 2016 r., V CSK 531/15, niepubl., i z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 33/17, niepubl., a także – odpowiednio – uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r., III CZP 88/15, OSNC 2016, nr 12, poz. 144).

Skarżący nie wykazał również istnienia poważnych wątpliwości interpretacyjnych lub rozbieżności w orzecznictwie sądów w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. W celu wykazania tej przyczyny kasacyjnej konieczne jest m.in. wskazanie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej, i na czym rozbieżność ta polega, lub, jaki konkretny przepis prawa wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego i z czego potrzeba ta wynika (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl., i z dnia 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, niepubl.). We wniosku nie sprostano temu wymaganiu, ograniczając się do przywołania kilkunastu rozstrzygnięć sądów powszechnych i Sądu Najwyższego, bez próby wyjaśnienia, na czym miałyby polegać rzekome sprzeczności między wyrażanymi w nich stanowiskami.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj

ał

